

מסורת הש"ס

בשלמא (ב) צ"מ"ד זליפתן של כלים אסורים בו...
ממזיק דברי רבי שמלאי ולקמן נמי פ"ה (דף טו.) גבי מוהק אשר שם למחן הגרמיין פסיק...
מומר ולקמן בפירקין (דף נה.) גבי מישחא סליקא (ו) סתם התלמוד אי משום גיעולי עובדי כוכבים...

תורה אור השלם
1. יחזקאל דניאל על לבו
אשר לא יתנאל ויחזקאל
המלך ויבין משה
ויבין משה הקדושים
אשר לא יתנאל ויבין
דניאל א

גליון הש"ס

תוס' ר"ה בשלמא וכו'
הא רשאי לקמן (ועי')
דף נ"ג ע"ב (ויש"ס)
במס' ד"ה א':

הנהגות הב"ח

(ב) תוב' ד"ה בשלמא
לדודי דאמרי וליפתן של
וסי' בני יוחנן למחן
הגרמיין פ"ה ויחזקאל אשר
שם נמקח: (ג) בא"ד
משחא סליקא קאמר
סתם התלמוד וכו' שלם
פשיטא איסורו ואין רוב
וסי' לעמוד בו כשאר:

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

לו.

עין משפט
נר מצוה

קבו א מ"י פטרו מה'
מחלתי אפיקות
הלכה כה סמך לאין קלמ
טושיע י"ד ס' ק' ספיק
א:
קבו ב מ"י פטרו מה'
מחלתי הלכה כ
סמך פטרו קלמ:
[קבו ג ר' אלעזר קושין
פ"ד דף נ"ג:]
ד [מ"י] שם הלכה ו:
ה [מ"י] שם הלכה ו:

רבינו חננאל

ושמואל אמר וליפתן של
כלים אסורין. כגון קריה
בת יומא ויבוצא בה
אחרת. אמר ליה שמואל
לרב בשלמא לרדיו כו'
משום דנחון טעם לפגם
מותר משום הכי שרייה
רבי. אלא לרדיו דאמרת
דניאל גזר עליו הכי יכול
רבי לבטוליה. והא אין
בית דין יכול לבטל דברי
בית דין חבירו אלא אם
כן גדול ממנו בחכמה
ובסמך. אמר ליה אשלה
ליה לרבי אשאל אשאליה
איכסיף רב אמר [אם]
לא דרשו אן לא דרשינן.
כתיב וישך דניאל על
לבו אשר לא יתנאל בפת
בב המלך ויבין משחיו
כשתי משחאות הוהב
מזב. וין וישן רב סבר
שם על לבו והורה לכל
ישראל. ושמואל סבר שם
על לבו לעצמו לאחריהם
לא הורה: וירש"מי אמר
ליה שמואל אבול כשחא
דארמאי ואי לא כתיבא
עליך זקן ספרא: ומקשינן
וסבר רב שמן דניאל
גזר עליה והא משמיה
דרב אמרו פתן שפון
ויבין מ"ה דבר הן.
ופרקין דניאל גזר שהא
אסור בעיר. תלמידיו שמאי
וחלל גזרו כיה איסור
אפילו כשדא. ומקשינן
אי הכי רבי הוהי כפי
מבטילי גזירה זו. והאמר
ר' יוחנן בכל יבול בית
דין לבטל דברי בית
דין חבירו אן דוא
גדול ממנו בחכמה ובסמך
חזן מ"ה רב שאפי'
יבוא אליהו ובית דין
אין שומעין להם. ופרקי'
להו אמר רב פסיעה
מה טעם הואיל פשט
אסורין ברוב ישראל שפון
לא פשט איסורו ברוב
ישראל וכיבי ויחזן שיבו
ובדקו על השמן ומצאו
שלא פשט איסורו ברוב
ישראל. וחסכו רבוחינו
על דברי רשב"י. ועל
דברי רבי אלעזר בר'
צדוק שהיו אומרים אין
נחרץ גזירה על הצבור
אלא אם רוב ישראל
יכולין לעמוד בה. כדכתיב

שמשע שזאמס שאסרו קודם ר' יהודה
וסבר מומר ושמואל סבר כוומיה שהיה
שמואל הכי הלכתא נותן טעם לפגם
נותן טעם לפגם הוא ודקדק ר' היאך
נחלו להלוק על גיעולי עובדי כוכבים
גדון נותן טעם לפגם להמירו נתי
דשמן יכול להיות שמומר מטעם שלם
פשט ואין רוב הצבור יכולין
לעמוד בשאר דברים היאך הותר
ועוד קשיא אי ס"ל לתנא דמתני'
דנותן טעם לפגם אסור תקשי *הא
דלמר לקמן (דף נט:) גבי דבש למאי
יחוש אי משום גיעולי עובדי כוכבים
נותן טעם לפגם הוא ומה נפק הכ
תנא דמתני' מיסק קא אסר לך
נראה לר"י דשמואל נמי ס"ל די
גזר צ"ש וצ"ה על השמן משום
חמנות גזר ומהו מעל דלש שמואל
זה חמנות כ"כ כמו בין הוצרך להם
קעד כוליפתן של כלים אסורין אע"ג
דלמינה ספירא להו כעלמא נותן
טעם לפגם מומר וכן סוגר שמואל
שמחה שני הטעמים גזרו אע"פ שאין
די בכל אחד לבדו והייתי דקא"ל
שמואל לרב בשלמא לרדיו דלמינה
דבזירת שמן לא היתה קדמויה מימי
דניאל אלא שמאי והלא גזר מטעמי
דפרישות יומא דיכול להיות שהמיר
ר' יהודה הנשיא כמו שמפרש התלמוד
בסמוך דלש פשט איסורו וגם הטעמים
לא נראה לו כי אין טעם חמנות טוב
כל כך ועוד דנותן טעם לפגם מומר
אלא לדידך דלמרת דניאל גזר עליו
היאך היה יכול רבי יהודה הנשיא
לנטלה דכיון שמונה היה נמוכה
פשיטא הוא דפשט איסורו כלל ישראל
ועוד כי שמאי והלא שהיו אחרי וימר
משלש מאות שנה שכלו והוספו
עליו לגזר אף כשדה כמו שמפרש
בסמוך א"כ משמע דגזירתו פשטה
מיהא בעיר: א"ש *א יתנאל
בפת כג. פרש"ס דהאי פת לאו פת
ממש הוא דלישתמע מהכא דלניאל

ולפתן של כלים טמאים אסרתן אמו כולי
עלמא אוכלי טהרות ניהו אלא וליפתן של
כלים אסורין אסרתן א"ל שמואל לרב
בשלמא לרדיו דאמינא וליפתן של כלים
אסורין אסרתן היינו דכי אתא רב יצחק בר
שמואל בר מרתא ואמר דריש רבי שמלאי
בנציבין *שמן ר' יהודה ובית דינו נמנו עליו
והתירוהו קסבר *גזרות טעם לפגם מותר
אלא לדידך דאמרת דניאל גזר עליו דניאל
גזר ואתא רבי יהודה הנשיא ומבטל ליה
והתנן *אין כ"ד יכול לבטל דברי כ"ד
חבירו אלא א"כ גדול הימנו בחכמה ובסמך
א"ל שמלאי לודאה קא אמרת שאני לודאי
דמזולו א"ל *אשלה ליה איכסיף אמר רב
אם הם לא דרשו אן לא דרשינן והבתיבי
יושם דניאל על לבו אשר לא יתנאל בפת
בג המלך ויבין משחיו בשתי משחאות מדבר יין ואחד
משחה שמן רב סבר על לבו שם ולכל ישראל הורה ושמואל סבר על לבו
שם ולכל ישראל לא הורה ושמן דניאל גזר *והאמר באלי *אבימי נותאה
מושחיה דרב יפתן ושמן יין ובנותיהן כולן משמנה עשר דבר הן וכי תימא
אתא דניאל גזר ולא קיבל ואתו תלמידיו הללל ושמאי וגזר וקיבל א"כ מאי
אסרתיה דרב אלא דניאל גזר עליו בעיר ואתו אינהו וגזר אפילו בשדה
ור' יהודה הנשיא הכי מצי למישרא תקנתא רתלמדי שמאי והלל והתנן
אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול הימנו
בחכמה ובסמך ועוד הא אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן בכל יבול
לבטל בית דין דברי בית דין חבירו חזין משמונה עשר דבר שאפילו
יבא אליהו ובית דינו אין שומעין לו אמר רב משרשיא מה טעם
הואיל ופשט *איסורו ברוב ישראל שמן ילא פשט איסורו ברוב ישראל
דאמר רבי שמואל בר אבא אמר רבי יוחנן ישבו רבותינו ובדקו שם
שמן שלא פשט איסורו ברוב ישראל וסמכו רבותינו על דברי רשב"ג
ועל דברי רבי אלעזר בר צדוק שהיו אומרים *אין גזרין גזירה על הצבור
א"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה דאמר רב אדא בר אהבה מאי קרא

בשלמא (ב) צ"מ"ד זליפתן של כלים אסורים בו...
ממזיק דברי רבי שמלאי ולקמן נמי פ"ה (דף טו.) גבי מוהק אשר שם למחן הגרמיין פסיק...
מומר ולקמן בפירקין (דף נה.) גבי מישחא סליקא (ו) סתם התלמוד אי משום גיעולי עובדי כוכבים...

גזר על דבר המותר ובלבד שיהא
גדול ממנו: רבוסינו. רבי יהודה
הנשיא: לא פשט. עדיין לא המיקו
רוכס כזאתה הגזירה לנהוג בו איסור:
במראה
בג המלך ויבין משחיו בשתי משחאות מדבר יין ואחד
משחה שמן רב סבר על לבו שם ולכל ישראל הורה ושמואל סבר על לבו
שם ולכל ישראל לא הורה ושמן דניאל גזר *והאמר באלי *אבימי נותאה
מושחיה דרב יפתן ושמן יין ובנותיהן כולן משמנה עשר דבר הן וכי תימא
אתא דניאל גזר ולא קיבל ואתו תלמידיו הללל ושמאי וגזר וקיבל א"כ מאי
אסרתיה דרב אלא דניאל גזר עליו בעיר ואתו אינהו וגזר אפילו בשדה
ור' יהודה הנשיא הכי מצי למישרא תקנתא רתלמדי שמאי והלל והתנן
אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול הימנו
בחכמה ובסמך ועוד הא אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן בכל יבול
לבטל בית דין דברי בית דין חבירו חזין משמונה עשר דבר שאפילו
יבא אליהו ובית דינו אין שומעין לו אמר רב משרשיא מה טעם
הואיל ופשט *איסורו ברוב ישראל שמן ילא פשט איסורו ברוב ישראל
דאמר רבי שמואל בר אבא אמר רבי יוחנן ישבו רבותינו ובדקו שם
שמן שלא פשט איסורו ברוב ישראל וסמכו רבותינו על דברי רשב"ג
ועל דברי רבי אלעזר בר צדוק שהיו אומרים *אין גזרין גזירה על הצבור
א"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה דאמר רב אדא בר אהבה מאי קרא

גזר על הפת אלא לפתן הוא והזאת המלך הוא ריפוש"ח נלע"ו וכן ממקרא מוכיח דכתיב (דניאל א) ויהי המלצר נושא את פת כנס
ונותן להם ורעוים ואין לומר שהיה טעל פתן והיו אוכלים ורעוים כלל פת: במתני' כמד רש"ס בשם רש"י דלש גרס רבי דר' יהודה
הנשיא בר כריה ובית דינו המירוהו ומתמי דורו קבעו דבר זה כמשנה בסדר רבי זקנו מי הוא היה בנו של ר"ג הנזכר במס' אבות (פ"ב
מ"ג) ר"ג בנו של ר' יהודה הנשיא אומר יפה ת"ס בו' ואותו רבי יהודה הנשיא הנזכר כאן הוא ר' יהודה הנשיא שהיה צימי האמוראים אלא
כלשון משנה ובירמא קורא אותו הנשיא ובלשון אמורא קורא א"ל הנשיא ר' יהודה הנשיא ירושלמי רבי ובית דינו המירו את ישראל
בשלהם מקומות רבי יהודה הנשיא ורבותינו המירו בניטין ובשמן ובסנדל ונראה לו שיש שם טעות סופר דקספין וליקרו ליה כ"ד שריא
שכל כ"ד המתיר ג' דברים קרא כ"ד שריא דמי א"ר יודן כ"ד ישמעאל בית דינו מלוק עליו בניטין פירוש ואין זה ממיר ג' דברים ואם
הוא היה רבינו הקדוש א"כ היה לו למנות עוד אחרת שהמיר כדאמר בפרק קמא דחולין (דף ו:) דהמיר רבי צית שאן דנירושלמי דמתי נמי
איתא לך נראה לו דגרס הס' ר' יהודה הנשיא והוא ר' יהודה הנשיא עוד כמובן שם צירושלמי רב יצחק בר שמואל בר מרתא נחמ
ללגיבין אשכח לר' שמלאי הדדומי ימידי ודרש רבי ובית דינו המירו את השמן שמואל קבל עליו ואכל רב לא אכל א"ל שמואל לרב אכול
או אלא כתיב עלך זקן ממרא א"ל עד דלמא תמן אלא ידע מאן ערער עליה שמלאי הדדומי א"ל אפשר מה דלמר בשם גרמיה לא בשם
רבי ובית דינו אטרמ עליה ואלל: *ושמן דניאל גזר עליו. ה"ג ה"מ למפקך אין אלא משום דלשמן קאי נקטיה: ור"ב יתנאל
היבא א"ים *אשרי תקנתא דשמאי והלל. פרש"ס דפרקין בין לרב בין לשמואל דשמואל נמי מודי דמ"ה דבר הס': והרתנן אין כ"ד יבול
בו'. תימה בפרק השולח (גיטין ט:) וס' ד"ה אלא) גבי פרוצול דלמר שמואל האי פרוצול עולבנא דדייני הוא אי אישר חיילי אבטליניה
ומסיק אי אישר חיילי ויתר מהלל והכי דמי אי פשטה תקנת פרוצול אפילו היה גדול אן יכול לבטלו ואם לא פשטה א"כ למה לי
אישר חיילי הרי ר' יהודה הנשיא המיר שמן אע"פ שהיה קטן מאותו טעם דלש פשט איסורו וי"ל דהכא נמי מטעם דלש פשט גרידא
לא המיר אס לא היה ג"כ טעם דאין רוב הצבור יכולין לעמוד אכל פרוצול נהי דלש פשט מ"מ רוב הצבור יכולין לעמוד בו מ"מ קשה
דדבר תימה הוא היאך לא פשט מאחר שהוא ריחו המליים לך נראה דודאי פרוצול פשט ודקשיא לך אפי' גדול היאך יכול לבטל ודאי
ב"ה דבר דוקא אמר באם יבא אליהו ויאמר אין שומעין וכוו שמואל דאמר רב משרשיא מה טעם כ' משמע שמשם
דקדק הרב רבי אלעזר ממוך גירסת הספרים שמאל כספרים ישיים דקאמר האמר רב משרשיא מה טעם כ' משמע שמשם
מתחיל המירוק וה"פ דשעמתיין ור' יהודה הנשיא הכי אלים למישרי בו' והתנן אין צית דין בו' ועוד אפילו הוא גדול אינו יכול
לבטל ב"ה דבר ולא הוצרך לפרש הטעם כי פשוט הוא ומתני האמר רב משרשיא מה טעם לפי פשט וליפיק כ"ד גדול נמי
אינו יכול לבטל ושמן לא פשט לך אפי' עמדו בנפשותיהם קטן יכול לבטל וסמכו על דברי רבן שמעון בן גמליאל דאין גזרין
כו' ולפיקר הותר אף כ"ד קטן אכל ודאי שאר דברים אף כי פשטו יכול כ"ד גדול לבטל ולפיקר גבי פרוצול אמר שמואל דאי
אישר חיילי מהלל אבטליניה ואע"פ שפשט והילך הירושלמי דפרק קמא דשבת א"ר כון אמר רב יהודה בשם שמואל ל"ש אלא חזן
ל"ה דבר אכל כ"ה דבר אפילו גדול אינו מצטל מפני שעמדה להם בנפשותיהם פירוש ממה שעגוהו חרב כבית המדרס:

א